

ФЕДОРОВА А.В., студентка

КОТЕНКО Т.М., канд. екон. наук, доцент

м. Кіровоград Кіровоградський національний технічний університет

САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

В умовах нестійкої ситуації в Україні, яка характеризується нестабільністю політичних, економічних, правових та соціальних чинників, система управління процесами фінансової санації суб'єктів господарювання країни потребує підвищеної уваги. Наразі є недостатніми ринкові зрушення в умовах євроінтеграції країни, реформи або не проводяться або дуже слабо впливають на економіку, темпи подальшого розвитку вітчизняної економіки є необнадійливими наявний науково-технічний та виробничий потенціал ще не відновлено повною мірою, тому питання, пов'язані з санацією підприємств, мають важливе практичне значення, яке стає особливо актуальним.

Висока імовірність виникнення і розвитку кризи в процесі діяльності будь-якого підприємства зумовлює необхідність здійснення спеціалізованого антикризового управління підприємстві.

Питання санації підприємства її впливу на розвиток як підприємств, так і національної економіки в цілому розглядається багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями серед яких основними є праці О. Терещенка, О. Тридіда І. Бланка А. Копилюка, В. Кивачука, Т. Волчик та ін.

Однак проведений аналіз сучасних наукових праць в галузі антикризового управління санації підприємств показав, що це питання все ще вимагає подальшого дослідження.

В умовах мінливості та невизначеності ринкового середовища коли спостерігається падіння національного виробництва та зниження макроекономічних показників країни вагомим стає питання про недопущення

банкрутств та ліквідації підприємств які вдало функціонують сьогодні на ринку та збереження існуючих господарських відносин чи переорієнтування їх на нові ринки постачання продукції. Це можна зробити шляхом попередження кризи окремих підприємств за допомогою їх фінансового оздоровлення – санації. Тому, варто розглянути особливості проведення санації підприємств в сучасних передкризових умовах.

Причинами фінансової кризи на підприємстві може бути величезна кількість, як внутрішніх так і зовнішніх факторів однак в кризовий період слід акцентувати увагу на наступних:

- спад кон'юнктури в економіці в цілому,
- значний рівень інфляції
- нестабільність фінансового та валютного ринків;
- низька купівельна спроможність суб'єктів господарювання
- дефіцити фінансування

Зазначені чинники мають значний негативний вплив на відносини підприємств державної та приватної власності.

Виходячи з наведених вище причин, які характерні для кризового стану економіки, слід вибирати відповідні ефективні заходи санації підприємства. Ефективність проведеної санації визначається погашенням поточних боргів підприємства та вивільненням або залученням додаткових фінансових ресурсів.

У разі виявлення керівництвом підприємства ознак кризи та встановлення причин даної кризи необхідно скласти чіткий план проведення санації підприємства враховуючи прогнози щодо стану зовнішнього середовища загалом та економічних умов господарювання зокрема. Відповідно до законодавства України, план санації розробляється комітетом кредиторів який складається з ерудованих осіб [1].

Варто зазначити, що вдало підібраний інструментарій санації дозволяє покрити поточні збитки підприємств котрі знаходяться в скрутному

фінансовому стані, і ліквідувати причини їх виникнення відновити чи зберегти ліквідність і платоспроможність підприємства реалізувати перспективний фінансовий та організаційний потенціал підприємства

Для реалізації даних завдань важливе місце відіграють фінансово-економічні заходи. Форми та джерела фінансової санації повинні використовуватися, беручи до уваги тенденції розвитку економіки країни.

Якщо планується залучення підприємством банківського кредиту слід звернути увагу на те, що чи варто, в кризовий період залучати кошти у іноземній валюті тим підприємствам, які не здійснюють зовнішню економічну діяльність. Зміна курсу іноземної валюти в бік її подорожчання спричинить величезну «боргову яму» на підприємстві.

Що стосується фінансового аспекту варто приділити увагу саме автономній санації мобілізації внутрішніх резервів підприємства. Вона може реалізовуватися за такими напрямками як реструктуризація активів, зменшення (заморожування) витрат, збільшення виручки від реалізації [2].

Для того, щоб організувати вихід підприємства з внутрішньої кризи та підготувати його до зовнішньої слід утримувати достатню суму ліквідних та оборотних активів. Це має забезпечити проведення вдалої фінансової реструктуризації коли це необхідно а також динамічного управління фінансовими ресурсами.

Серед заходів санації підприємства не малу роль відіграють виробничо-технічні санаційні заходи. Вони полягають у модернізації й оновленні виробничих фондів окрім того, збільшення ефективності виробництва на підприємстві збільшить оборотність оборотних активів, що призводить до вивільнення додаткових грошових коштів, які можна виділити на збільшення обсягів виробництва товарообороту підприємства.

Отже, аналізуючи все вищезазначене можна зробити висновок, що проведення санації кризових, близьких до банкрутства підприємств є необхідним процесом який підготує підприємства до нових непередбачуваних зовнішніх умов у разі затяжної фінансової кризи в нашій

країні, попередити банкрутство. Особливою проблемою проведення такої санації є обмеження вибору санаційних інструментів. Мобілізація фінансових ресурсів повинна проводитись переважно з внутрішніх джерел і супроводжуватись технічним удосконаленням та підвищенням ефективності діяльності виробництва. Також варто зазначити, що незважаючи на перспективність санаційних заходів підприємств, існує і багато гальмуючих факторів, таких як, нестабільне положення національної економіки, невеликий рівень кредитування малого і середнього бізнесу, несприятливий інвестиційний клімат, хитка політична ситуація, скорочення державних пільг та субсидій, внаслідок підвищення видатків на оборону, велика частка тіньової економіки, високий рівень корупції, відповідно, як результат, переважна більшість судових рішень виноситься не на користь підприємства. За умови проведення фінансового оздоровлення чи реструктуризації такі підприємства можуть розрахуватися з боргами і продовжити діяльність. Проте через недосконале законодавство недостатність належного теоретико-методичного забезпечення санації, нестачу грошових ресурсів для забезпечення фінансування санації, дефіцит кваліфікованого в цих питаннях фінансового менеджменту та інші суб'єктивні та об'єктивні причини, багато із потенційно життєздатних підприємств стають потенційними банкрутами.

Тому важливо досконально проаналізувати причини кризи на підприємстві, максимально врахувати прогностичний стан кризових процесів, що відбуваються в державі та чітко розробити впровадити та особливо контролювати санаційні заходи на підприємствах, які мають стратегічне значення для держави.

Список літератури:

1. *Терещенко О.О.* Фінансова санація та банкрутство підприємств. Навч. Посібник. – К.: КНЕУ, 2008. – 412 с.
2. *Титов М.І.* Банкрутство: Матеріально-правові та процесуальні аспекти / За наук. ред. В. М. Гайворонського. – Х.: Консум, 2011.
3. *Гура Н.О.* Санація підприємств в умовах фінансової кризи та роль контролінгу в її проведенні / Н.О. Гура, С.М. Гнатенко // Міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – №1(16).